Jälkisovittelu ja vakavan väkivallan vähentäminen

Seinäjoki 7.9.2016

SAUMA

"Sovittelu Antaa Uuden Mahdollisuuden"

Vakavien rikosten jälkisovittelu 2013-2016

KRITS

KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

RAY TUKEE

ray

RAY STÖDER

Erilaisia lähestymistapoja väkivallan vähentämiseen

1) Uusimisriski (Andrews, Bonta & Hoge 1990;Andrews et al 2011)
2) Tarpeet (tulee puuttua kriminogeenisiin tekijöihin: rikollista käyttäytymistä tukevat arvot, asenteet, ajattelumallit, impulsiivisuus, hallitsematon päihteiden käyttö, ongelmat perhe-elämässä, talouden hallinnassa, opinnoissa, työelämässä…)
3) Rikoksentekijän vahvuudet otetaan huomioon, keskitytään tavoitteisiin ja ”hyvän elämän” luomiseen (GLM; perustuu positiivisen psykologian näkemyksiin) –positiiviset keinot ja strategiat muutoksen aikaansaamiseksi - Restoratiiviset menetelmät

- Tutkimusten mukaan vakavaan väkivaltaan syylistyneet ovat usein juuttuneet tietynlaiseen väkivaltaisen käyttäytymisen kaavaan ja siksi siitä irrottautuminen on usein vaikea ja monimutkainen prosessi (usein perheessä ja nuoruudessa jo väkivaltakokemuksia) -> usein tarvitaan kaikkia lähestymistapoja

Tekijöitä jotka auttavat rikollisia irrottautumaan rikosten tekemisestä ja olemaan tekemättä rikoksia (desistanssi-teoria)

- Perhe- ja sosiaaliset suhteet < tarkoituksen tunne, merkitystä ja suuntaa elämälle
- Raittius
- Työllisyys – erit. jos tunne siitä, että on saavuttanut jotain
- Toivo ja motivaatio-luottamus siihen että voi muuttaa omaa elämää
- On jotain muille annettavaa, osoittaa huolta muista/empatiaa muita kohtaan; voi tehdä jotain muiden, oman perheen ja lähiyhteisön tai yhteiskunnan hyväksi
- Paikka sosiaalisessa ryhmässä, jos kuuluu jhk ei-rikolliseen yhteisöön (sosiaaliset verkostot, laaja perheyhteisö, kerhot, kulttuurialan piirit)
- Ei omaa kriminaalista identiteettiä, rikoksen tehnyt, joka näkee itsensä kuitenkin hyvänä ihmisenä, rikos oli virhe
- Jos on joku/joitakin jotka uskoo ja luottaa siihen, että hän kykenee ja voi päästä eroon rikosten tekemisestä ja myös kertovat sen hänelle

>>onnistuvat tn paremmin luopumaan rikosten tekemisestä (+ ikä)

Häpeän rooli rikollisen käyttäytymisen ehkäisyssä

- James Gilligan (1997): Violence. Reflections on a national epidemic.
- James Gilligan (2001): Preventing Violence
- John Braithwaite (1989): Crime, shame and reintegration.

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Häpeä ja väkivalta (J. Gilligan)

- **Primaarinen itseä/toisia kohtaan suunnatun väkivallan syy on häpeä – se on välttämätön mutta ei kuitenkaan riittävä syy**;
  Väkivaltaisen käyttäytymisen tarkoitus on vähentää häpeän tunnetta ja korvata sitä niin paljon kuin mahdollista ylpeyden tunteella.

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Häpeä ja väkivalta (J. Gilligan)

- Kun rikoksentekijä kokee että hänen ”kunniaansa” uhataan, sietämätön määrä nöyryytystä tai kasvojen menetys seuraisi jos hän ei pysty taistelemaan tai puolustamaan kunniaansa, niin hän helposti tällaisissa tilanteissa voi käyttäytyä väkivaltaisesti. Oman itsekunnioituksen menettäminen koetaan oman minuuden, itsen kuolemana (kasvojen menetys) – kolaus ylpeydelle, häpeä

Edellytykset jotta häpeän tunne voi johtaa väkivaltaiseen käyttäytymiseen

1. H**äpeän voimakkuuden pitää olla niin korkea ja tuntua niin kipeältä että se uhkaa musertaa oman minuuden kokemuksen, pelkää menettävänsä oman järkensä;** murhaaja ei näe muuta mahdollisuutta oman mielen ja minuuden pelastamiseksi (macho, ylimielisyyden maski voi peittää häpeän tunteen)
2. Koetaan ettei ole mitään väkivallatonta keinoa jolla voisi torjua tai vähentää häpeän tunnetta/alhaista omanarvon tunnetta

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Edellytykset jotta häpeän tunne voi johtaa väkivaltaiseen käyttäytymiseen

3. Emotionaalinen kapasiteetti puuttuu, ts. sellaiset tunteet puuttuvat, kuten rakkaus, läheisyys, syyllisyys, pelko itsensä puolesta, jotka normaalisti ehkäisevät häpeän stimuloimia väkivaltaisia impulsseja, raivoa; kaikista väkivaltaisimmat ihmiset ovat hämmästyttävän kykenemättömiä tuntemaan em. tunteita väkivaltaisia tekoja tehdessään;

Esim. syyllisyys: pahoinpitely > rankaisu, nöyryyttäminen vähentää syyllisyyden kokemusta, siksi myös itsensä rankaisu vähentää syyllis. tunnetta; toisaalta syyllisyys lisää tarvetta rankaisuun koska rankaisu helpottaa syyllisyyden tunteita > **mitä kovemmin rankaistaan rikollisia, sitä väkivaltaisemmaksi tulevat; rankaisu lisää myös häpeän tunnetta, mikä taas samanaikaisesti vähentää heidän kykyään tuntea myönteisiä tunteita ja syyllisyyttä muita ihmisiä kohtaan.**

Vrt. perinteinen oikeus-restoratiivinen oikeus

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Mitä restoratiivinen eli korjaava oikeus on?

- Lähtökohta: rikos on loukkaus toista ihmistä vastaan (Iivari 2010); Rikos vahingoittaa sekä ihmisiä että heidän välisiä suhteitaan > näihin tarpeisiin tulee vastata
- Pyrkii **korjaamaan vahingot, joita rikoksesta on aiheutunut uhrille, yhteiskunnalle ja rikoksentekijälle > osapuolten hyvinvoinnin palauttaminen**
- > ottaa huomioon **uhrin** (kärsimyksen, trauman vähentäminen poistaminen, vahinkojen korjaaminen), **tekijän** (käyttäytymisen muuttaminen)ja **yhteiskunnan tarpeet** (rikoksen uusimisen ehkäisy)
- Rest.menetelmien sivutuotteena uusintarikollisuuden väheneminen – ei päätavoite.

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Miksi tärkeää tietää restoratiivisesta oikeudesta? Mitä hyötyä restoratiivisista käytännöistä?

- Tulevaisuuden suuntaus (ei keskitytä vain rankaisuun, vaan halutaan korjata, parantaa rikkoontuneita suhteita yhteisössä)
- Desistanssitutkimuksen kanssa yhteistä mm. valmistetaan vankeja yk:taan, tavoitteena rikoksettomuus tulevaisuudessa
- Restoratiivinen prosessi keino vahvistaa desistanssia

Miksi tärkeää tietää restoratiivisesta oikeudesta? Mitä hyötyä restoratiivisista käytännöistä?

- Tuovat uutta näkökulmaa laajentamalla kontekstia tekijästä uhriin ja yhteiskuntaan (korostamalla ei-rankaisevaa vastuunottoa rikoksen aiheuttamista vahingoista ja ihmissuhteiden merkitystä)
- **Parantaa vaikuttavuutta** täydentäen Risealan muuta kuntoutustoimintaa (esim.GLM)
- Tutkimusten mukaan todettu vähentävän uusintarikollisuutta (14 % - 30 %) Tutkimusten mukaan uhrin kohtaamisella merkittävä vaikutus vangin asenteiden ja käyttäytymisen muuttumiseen ja vastuun ottamiseen teoistaan (Van Ness 2011);
- Kustannustehokasta
- Suosittua ulkomailla, hyviä kokemuksia

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Restoratiiviset menetelmät

- Sovittelut, jälkisovittelut, conferencing, restoratiiviset ryhmät, RESTORE-ohjelma jne
- Restoratiivisista menetelmistä on yleensä saatu hyviä tuloksia, mutta paras tulos saadaan kun restoratiivinen menetelmä yhdistetään muihin kuntouttaviin menetelmiin - esim. Risen ohjelmatoimintaan- ja käytäntöihin (jälkihoito)

Restoratiiviseen oikeuteen pohjaavien ohjelmien tavoitteet sopivat hyvin desistanssiteorian tavoitteisiin (esim RESTORE-ohjelma)

- **Tavoite 1**: kehittää empatiaa auttamalla vankeja ymmärtämään heidän tekojensa seuraukset muihin ihmisiin (-> helpottaa irrottautumista rikosten tekemisestä)
- **Tavoite 2**: parantaa itsetuntoa ja tietoisuutta omista tunteista –> auttaa vankeja olemaan yhteydessä toisiin ihmisiin kunnioittavalla ja arvostavalla tavalla (on tärkeää että on joku joka luottaa heihin)
- **Tavoite 3:** Avata vankien silmät näkemään itsensä ja maailma vaihtoehtoisella tavalla siten että rikokseton elämä olisi sekä saavutettavissa että houkuttelevaa.
- **Tavoite 4**: Tukea ex-vankeja heidän irrottautumisessaan rikosten teke-misestä ja halussaan tehdä reparaatiota (korjausta, parannusta)

  - ne jotka löytävät erilaisia tapoja tehdä jotain yk:n, lähiyhteisön tai perheen hyväksi yleensä onnistuvat paremmin luopumaan

RESTORE (Restorative Justice**, E**ducation, **S**tory-telling, **T**eam-building, **O**penness, **R**esponsibility, **E**mpathy)

Yhdessä Lontoon yliopiston oikeuspsykologian tutkimusyksikössä oli tutkittu ohjelman vaikuttavuutta ja todettu **ryhmään osallistuvien rikoksentekijöiden muutosmotivaation tilastollisesti merkitsevästi muuttuneen positiiviseen suuntaan** (Middlesex University´s Forensic Psychological Services 2012

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Vakavien rikosten jälkisovitteluhanke 2013-2016

- Projektin päätavoitteena on vakavien rikosten sovittelumallin kehittäminen ja kokeilu (rikoksentekijän ja uhrin/omaisen välillä)
  - Sovitteluja myös vankien välillä sekä vangin ja hänen perheensä välillä
  - Neuvottelut THL:n kanssa käynnistetty toiminnan vakinaistamiseksi
- Mallinnuksen pilotointia ja juurruttamista varten tarkoitus hakea 2 –vuotinen jatkorahoitus (RAY) > koulutusten järjestäminen
- Restoratiivisen kulttuurin ja käytäntöjen lisääminen vankilassa > restoratiivinen päihdekuntoutusosasto perustettu Kylmäkoskelle

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Sovittelu vakavissa rikoksissa

- **Vakavilla rikoksilla** tarkoitetaan pääasiassa tappoa, murhaa, törkeää pahoinpitelyä, raiskausta, aseellista ryöstöä.
- **Osa psykososiaalista traumanpurkuprosessia**, jossa tapahtunutta voidaan käsitellä turvallisissa olosuhteissa puolueettoman koulutetun sovittelijan välityksellä. Se on dialoginen oppimisen ja tunteiden käsittelyn prosessi, joka voi auttaa rikoksen aiheuttamien traum purkamisessa.

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Sovittelu vakavissa rikoksissa - jälkisovittelu

- Jälkisovittelu tapahtuu tuomion saamisen jälkeen.
- Sovittelun tavoitteena ei ole vaikuttaa rikoksesta annettuun tuomioon (vrt. lievempien rikosten sovittelu)
- Tavoitteena lisätä rikoksentekijän ymmärrystä tekemänsä rikoksen seurauksista, samalla kun uhrilla mahdollisuus käydä läpi kokemuksiaan
- Sovittelun prosessi voi olla pitkä - yleensä 4-6 kk, mutta jopa 9 kk - ja sen aikana sovittelija tapaa osapuolia useita kertoja erikseen ennen mahdollista yhteistä tapaamista.
- Kumpikin osapuoli voi keskeyttää prosessin
- Perustuu vapaaehtoisuuteen
- **Mitä vakavampi rikos on kyseessä, sitä merkityksellisempänä voidaan kohtaamista** pitää tilanteissa, joissa osapuolet sitä toivovat, ja joissa prosessi on heidän etujensa mukainen.

” Kommunikaatio”/dialogi

Uhri/Läheinen

Aikooko hän uusia rikoksen ?

Miksi? Miksi minä?

Haluan että hän saa tietää mitä vahinkoa hän aiheutti minulle

Oikeuden-käynti ei vastannut kaikkiin kysymyksiini

Miten hän voisi sen minulle hyvittää ?

Voinko tavata hänet?

Tekijä

Minulla on hänelle kerrottavana asioita

Olen valmis vastaamaan hänen kysymyksiinsä

Mitä hän minusta ajattelee?

Mitä odotuksia hänellä on?

Voinko tavata hänet?

Miten voin hyvittää ?

Miten voin rauhoitella häntä?

Onko sopivaa pyytää anteeksi?

Hyötyjä uhrille/läheiselle

(Umbreit & Armour 2010)

- Kokivat vihdoin tulleensa kuulluiksi, mahdollisuus esittää mieltä vaivaavia kysymyksiä
- Kokemus siitä, että tekijä hallitsee heidän elämäänsä väistyi
- Saattoivat nähdä tekijän ihmisenä - ei hirviönä
- Luottamus ihmissuhteisiin palautui
- Pelot vähenivät
- Tekijä ei enää kaiken aikaa vallannut heidän ajatuksiaan
- Tunsivat rauhaa
- Itsetuhoisuus ja vihan tunteet vähenivät

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Jälkisovittelun hyötyjä rikoksentekijälle

- Rikoksentekijä haluaa mahdollisesti selittää tekoaan
- Usein tekijät haluavat pyytää anteeksi uhreilta aiheuttamaansa vahinkoa, HUOM! Anteeksipyyntö –anto ei keskeistä!
- Joskus tekijät haluaisivat hyvittää tekoaan uhreille jollakin tavalla.
- Mahdollisuus syyllisyyden, ahdistuksen, ja pahan olon tunteen sekä kostamisen pelon vähenemiseen
- Tekijä ja uhri, jotka tuntevat toisensa tai ovat sukua keskenään, haluavat palauttaa keskinäisen yhteyden.
- Joskus he haluavat sopia käytännön asioista.

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Face-to-face –kohtaamisten hyötyjä

- Kohtaaminen on voimakas ja tunteita herättävä, ei pehmeä keino; Kasvokkain tapahtuvien kohtaamisten on todettu olevan hyödyksi kummallekin osapuolelle – myös **sijaisuhrien** kertomukset seurauksista ovat lisänneet tuomittujen ymmärtämystä uhreja ja heidän tarpeitaan kohtaan ja pyrkimystä hyvittämään (Armour 2006, Lovell et al 2002)
- Erityisesti se vähensi väkivaltarikosten uusimista (Sherman & Strang 2007)

Vakavien rikosten sovittelun erityispiirteitä

- Prosessilta edellytetään äärimmäistä herkkyyttä ja ymmärrystä
  - Ihmisten haavoittuvuudelle->tarkkaa edellytysten arviointia
  - Sille, millaista rohkeutta prosessiin lähteminen edellyttää
- Kohtaaminen edellyttää pitkää valmistelua; kuukausista jopa yli vuoteen
- Prosessiin osallistuminen ei välttämättä johda kohtaamiseen tai edellytä sitä
- Sovittelijoilta edellytetään traumaosaamista, taitoa työskennellä voimakkaiden tunteiden parissa, selkeää käsitystä sovittelun ja terapian välisestä sidoksesta

(Umbreit & Armour 2010)

Sovitteluprosessi

- Sovittelun aloitteen voi tehdä uhri, omainen tai tekijä tai esim. järjestön työntekijä rikoksentekijän / omaisen kanssa/edustajana
- Välittäjänä toimii 2 sovittelun ammattilaista, jotka tapaavat aloitteen tekijän
- Edellytysten arviointi: **Tekijä**: miksi toivoo sovittelua, ottaako hän vastuuta teostaan, tunnustaako syyllisyytensä,onko pahoillaan tekemästään rikoksesta, mitä hän haluaisi sanoa uhrille/omaiselle; esim. uhrin ei tarvitse pelätä, (uhriempatia?), pohtiiko hän mitenkään tekonsa hyvittämistä. **Uhri/omainen**: tarve ja valmius kohtaamiseen sekä heti aluksi kysytään, onko hän saanut kriisi- tai traumaterapiaa, miksi toivoo sovittelua (jos aloite uhrilta), mitä haluaa sanoa, kysyä tekijältä. Mikäli näyttää siltä, että kohtaamisesta ei olisi uhrille hyötyä, prosessia ei jatketa.

Sovitteluprosessi

- Mikäli edellytykset täyttyvät, selvitetään toisen osapuolen yhteystiedot ja otetaan yhteys toiseen osapuoleen
- Mikäli molemmat osapuolet ovat valmiita prosessiin, sovittelija tapaa osapuolia erikseen niin monta kertaa kuin se on tarpeellista
  - >Tapaaminen esimerkiksi vankilan tiloissa tai sovittelutoimistossa

Sovitteluprosessi

- Sovittelusopimuksen syntymisen merkitys ei keskeistä
- Erillistapaamisten merkitys korostuu – sekä ennen että jälkeen mahdollisen yhteistapaamisen
- Erillistapaamisessa selvitellään osapuolen suhdetta:
    - rikokseen
    - toiseen osapuoleen
    - sovitteluun
- Erillistapaamisia järjestetään tarvittava määrä ennen yhteistapaamista ja yhteistapaamisen jälkeen
- Tukihenkilön tarve, palveluohjaus

Jälkisovittelutapaukset 15.8.2016 mennessä

- Aloitteita tullut kaikkiaan lähes 80, joista **3 aloitetta HRU-omaiselta, yksi uhrin omaiselta** ja yksi omaisen ystävältä. Sovittelukohtaamisia on ollut 16
- - 6 tekijän ja uhrin välillä, 6 HRU-omaisen ja tekijän välillä, 1 uhrin omaisen ja uhrin kaverin välillä, 1 vankien välillä ja 2 perheenjäsenten välillä.
- Lisäksi 1 henkirikoksen uhrin omaisen ja tekijän välinen ”sukkulasovittelu” (nauhoite)
- Ei hyväksytty sovitteluun 2; kesken n. 10
- Prosessi voi olla hyödyllinen myös ilman yhteiskohtaamista

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Esimerkki murhaajan ja uhrin omaisen kohtaamisesta (ek-vanki)

- http://www.inhimillisiauutisia.fi/voiko-murhan-antaa-anteeksi/5030906

- Tappoi parhaan ystävänsä 2008, tapasi uhrin äidin 2016 kesäkuussa; ”taustalla oli laitoskierrettä, paljon käsittelemättömiä asioita ja heikkoa itsetuntoa. Sitä kaikkea paikkasin kamalla, viinalla ja turhanpäiväisellä ylimielisyydellä…mä en vain osannut pysäyttää sitä junaa, joka painoi eteenpäin, ja sitten kaikki päättyi henkirikokseen. Surullisinta tässä on, että siinä kuoli ihan paras ystävä.” Keneltäkään ei ollut tarkoitus henkeä riistää.

Esimerkki murhaajan ja uhrin omaisen kohtaamisesta (ek-vanki)

- Painajainen jatkui monta vuotta vielä vankilassakin, kun on riistänyt ystävältä hengen se kalvaa mieltä, katuu ja vihaa itseään sen vuoksi; samaan aikaan pohjaton suru läheisen ihmisen menetyksestä. Vankilassa ensimmäiset 6 v eristettynä vaarallisille vangeille tarkoitetulla suljetulla osastolla (suru oli piilotettava) > myöh. keskustelut psykologin kanssa ja tieto jälkisovittelumahdollisuudesta

Esimerkki murhaajan ja uhrin omaisen kohtaamisesta (ek-vanki)

- Tekijä suostui heti: ”ajattelin, että jos mulla on mitään keinoa poistaa hänen (=uhrin äidin) suruaan, mun täytyy tehdä se”. Hän halusi sanoa äidille kaksi asiaa: kertoa oma versio mitä tapahtui, pyytää anteeksi ja osoittaa katumus. Prosessi alkoi viime syksynä, kun projektin 2 työntekijää tulivat tapaamaan tekijää vankilaan. Tässä tapauksessa tekijä myös kirjoitti kirjeen uhrin äidille ja sovittelijat tapasivat kumpaakin osapuolta 2-3 kertaa ennen kohtaamista.

Esimerkki murhaajan ja uhrin omaisen kohtaamisesta (ek-vanki)

- Tekijä pelkäsi kohdata omaista, hän ajatteli että vastassa voi olla hysteerinen ja raivoava ”leijonanemo”. Kohtaaminen meni kuitenkin aivan toisin.
- Välitön kokemus ***tekijä****: Surullisen lämminhenkinen aluksi. Hyvin oikeudenmukainen, ymmärrystä lisäävä kokemus. Opettavainen.* **Uhri**: *Tää oli yllättävän hyvä, suotta jännitin. Luulen, että itteäkin jotenkin helpotti. Ei enää pahoja tunteita tekijää kohtaan.*

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Tekijän kokemus 2 kk kohtaamisen jälkeen:

- Positiivinen kokemus edelleen. Sovitteluprosessiin osallistuminen tuki osaltaan vaikeiden kielteisten tunteiden käsittelyä ja auttoi pääsemään taas kiinni sisimpään, johon ei ole ollut pääsyä rikoksen tekohetkestä lähtien. Tragedia ja siitä seuranneet vihan, katkeruuden ja muut negatiiviset tunteet ovat estäneet häntä olemasta se persoona mikä hän on ollut ennen rikosta. Nyt hän on kyennyt jälleen kirjoittamaan, mitä hän teki aikaisemmin, mutta mihin ei rikosta seuranneina seitsemän vuoden aikana kyennyt. Hän on myös saanut yhteyden läheisiinsä ….

Uhrien välittömiä kokemuksia

- ***Hyvä, helpottava ja positiivinen, ei kummittele mun unissa eikä ajatuksissa, hyvä fiilis paremminkin***.
- ***Se on oikeesti ihminen joka ansaitsee mahdollisuuden***, *että muutkin tajuaisivat että hän on rangaistuksensa suorittanut.*
- *Olen* ***saanut suoraan tekijälle kerrottua mitä en ole aiemmin muille lausunut.***
- *Oli* ***hienoa, että tekijä itse yrittää saada omaa tulevaa arkea järjestettyä, ja tekee töitä sen eteen***. *Se oli hienoa kuulla.*

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Kokemuksia jälkisovittelusta

- ”Oli hieno kokemus. Oppii ymmärtämään maailmaa paremmin. Mieltä avartava.”
- ”Oli hyötyä, tosi paljon. Ymmärtää teon paljon paremmin. Ei ole niin karmeaa. Ei pelkkää kuvitelmaa, kun kuulee sen noiden (*tekijöiden*) kuvaamana”.
- ”En ole enää ainakaan vihainen. Itse asiassa toivon, että tekevät kaiken sen mitä he sanovat tulevaisuudessa tekevänsä”.

(omainen heti sovittelukohtaamisen jälkeen)

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Kokemuksia jälkisovittelusta

- ”Ehkä nyt vankeusaikana paras kaikista. Tavoite oli, että pääsisi keskustelemaan. Positiivisista asioista paras. Kaikki lomat ynnä muut jää toiseksi”.
- ”Vähän varmaan sama (*kokemuksena*) kuin jos tulisi uskoon, mutta ei voi tietää kun ei ole tullut”.
- ”Kuulosti uskomattomalta kun sanoi (*omainen*) että haluaisi meistä normaaleja työssä käyviä ihmisiä”.

(tekijät heti kohtaamisen jälkeen)

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ

Sovittelujen pitkäaikaisvaikutuksista

- Vastauksissa korostui asian käsittelyn, keskustelun merkitys
- Etenkin tekijöille kohtaaminen oli tarjonnut mahdollisuuden laittaa omassa elämässään asioita kuntoon, antaa itselleen anteeksi, käsitellä omien tekojen seurauksia
- Tapaamisen positiiviset vaikutukset korostuneet muutaman viikon aikana ja ajatukset selkiintyneet; kohtaaminen oli vapauttanut koston ja vihan tunteista, lievittänyt syyllisyyttä ja häpeää sekä koston pelkoa (esim.)
- Ei tarvinnut enää hermoilla tekijän kohtaamista tämän vapautumisen jälkeen, ei enää terapian tarvetta; rikokseen liittyvä kuvio oli alkanut selkiytyä > sai uutta perspektiiviä

Kokemuksia jälkisovittelusta

- ”En osannut etukäteen odottaa, että itselle tulisi hyvä mieli”.
- ”Prosessin pituus oli hyvä asia, koska sai rauhassa pohtia asioita”.
- ”Minulle oli tärkeätä päästä sanomaan mitä ajattelen ja näin että siitä oli hyötyä myös hänelle (*omaiselle*). Oma olokin keveni, kun näki että hän voi hyvin kaikesta tapahtuneesta huolimatta”.
- ”Ehkä tästä on oppinut sen, että jos on joku asia, mikä vaivaa, niin tekee sen asian eteen jotain. Syntyi kokemus siitä, miten tällaisten asioiden läpikäyminen voi vaikuttaa elämään. Asioitten läpikäyminen ja keskustelu oli hyväksi)”.

(tekijät kaksi kuukautta sovittelun jälkeen)

Kokemuksia jälkisovittelusta

- Koko kuvio on alkanut selkiytyä, mitä silloin tapahtui, miksi tapahtui”.
- ”Vapauduin ennakkoluuloista”.
- ”Sain perspektiiviä. Nyt kun lukee lehdistä, että joku vaarallinen tai hullu on tehnyt tämmöistä, niin kyseessä voi olla ihan tavallinen ihminen”.

(omainen kaksi viikkoa kohtaamisen jälkeen)

Yhteystietoja

Arja Konttila
arja.konttila@krits.fi
p. 050 4408699

Anna Helimo
anna.helimo@krits.fi
p. 050 4123 081

Airi Lindvall
airi.lindvall@krits.fi
p. 050 5902 749

http://www.krits.fi/fin/hankkeet/vakavien_rikosten_sovittelun_kokeilu/

Kriminaalihuollon tukisäätiö, Krits
Kinaporinkatu 2 E 39
00500 Helsinki

Kumppanuustalo Artteli ry
Salhojankatu 42
33500 Tampere

KRITS
KRIMINAALIHUOLLON TUKISÄÄTIÖ